

1110. Broddbo, Skuttunge sn.

Pl. 104, 105.

Litteratur: B 490, L 179, D 1: 210. J. Bureus Fa 6 s. 198 n:r 164 (Rhezeliu), Fa 5 n:r 43 och 328, Fa 1 s. 12; J. Rhezelius, Fl 1 n:r 51; Ransakningarna 1667–84; J. Peringskiöld, Monumenta 2, bl. 44; O. Celsius, Svenska runstenar (F m 60) 2, s. 124; F. Burman, Triga supplementorum ad runographiam Svio-Gothicam (i: Nova acta regiae societatis scientiarum Vpsaliensis. Vol. V (1792); R. Dybeck, Skuttunge socken 1864 (ATA); A. L. Th. Pettersson, Några ord till upplysning om bladet »Salsta» (1871), s. 53; UFT h. 5 (1876), s. 63; S. B. F. Jansson, Runinskriftsinventering i Uppsala län 1942 (ATA); G. Olson, Rapport till Riksantikvarieämbetet ^{16/11} 1948 (ATA).

Äldre avbildningar: J. Rhezelius, teckning (i Fl 1); osignerat träsnitt (i Peringskiölds Monumenta och B 490); R. Dybeck, blyertsteckning (ATA), teckning (D 1: 210).

Runstenen står rest i ett gravfält, 250 m. S om Broddbo manbyggnad, 75 m. NNÖ om landsvägen Skuttunge kyrka–Broddbo. Platsen är utmärkt på Geologiska kartbladet »Salsta» samt på Ekonomiska kartbladet »Brunnby» (1952).

Rhezelius anger platsen oriktigt i Fa 6 som »J Börklinge Widh Toolsbo Torp»; Fa 5 (n:r 43): »Tols Torp» (Fa 1: »Tolstorp»). På en mellan sidorna 132 och 133 inklistrad lapp i Fa 5 finnes emellertid den riktiga platsuppgiften: »Skuttunge. Wid Broddebo i backan.» Ovan teckningen i Fl 1 finnes platsuppgiften »Skuttunge Sochn. Widh Broddebo i gärdz backan». — Ransakningarna 1667–84: »Broddebo: Een steen i giärdet påskrifwin.» På träsnittet i Peringskiölds Monumenta finnes bläckanteckningen »Skuttungesochn Bråddboo» (B 490: »Bråddebo»; L 179: »Broddebo»). Celsius' anteckningar om stenen sakna självständigt värde. R. Dybeck lämnar i sin förteckning över fornminnen i Skuttunge socken följande upplysningar om Broddbo: »På en mindre höjd i

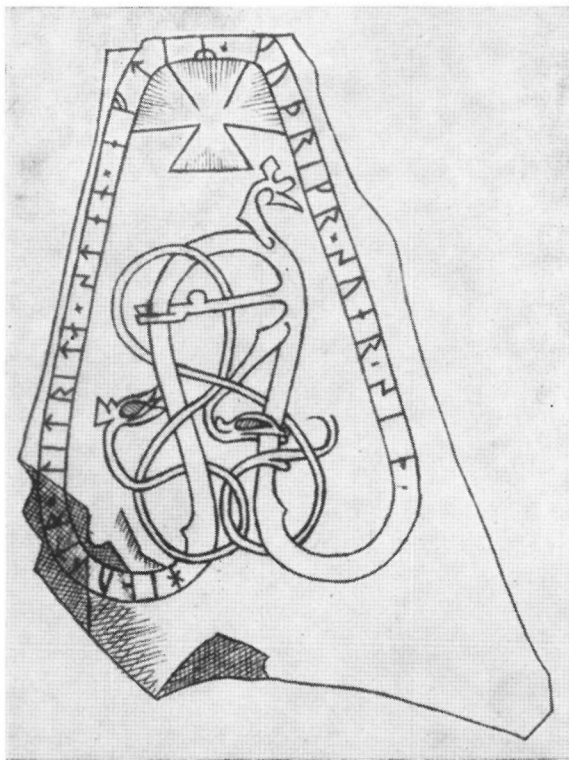

Fig. 395. U 1110. Broddbo, Skuttunge sn.
Efter teckning av Rhezelius.

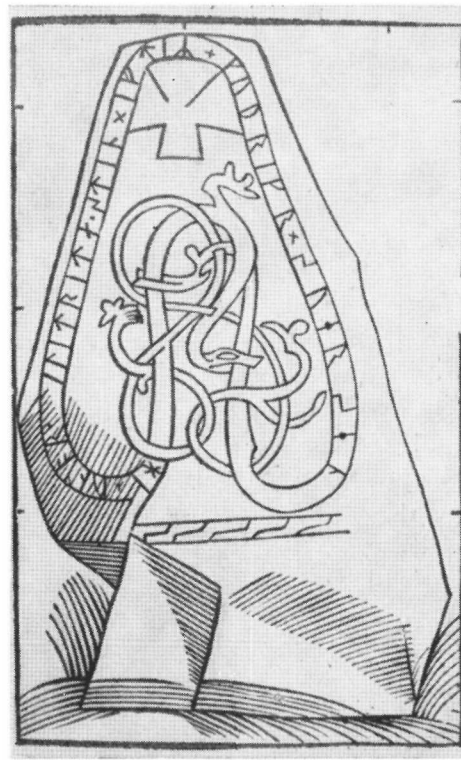

Fig. 396. U 1110. Broddbo, Skuttunge sn. Efter
träsnitt i Peringskiölds Monumenta (B 490).

Fig. 397. U 1110. Broddbo, Skuttunge sn. Efter blyertsteckning av Dybeck.

gärdet mellan Broddbo och allmänna vägen, sydväst från gården äro fem mindre grafkullar, sju stenkretsar, en liten skeppssättning och en bautasten, samt närmare gården en ättehög . . . På den ofvan nämnde höjden vid Broddbo står en skadad runsten, hvilken nyligen blifvit åter rest.» *Sveriges runurkunder*: »Efter att under många år hafva legat inmurad i en källare i Broddbo, vardt denne runstenen förliden sommar uttagen, återförd till och rest på sin ursprungliga plats, en höjd söder om gården, der många fornlemningar från hednatiden äro. Det felande afsprängda stycket är ännu icke återfunnet.» I beskrivningen till Geologiska kartbladet »Salsta» anges runstenens plats vara »S. från Broddbo». *UFT* (1876): »Stenen har under många år legat inmurad i en källare vid Broddbo men uttogs 1863 och restes på sitt gamla rum, en höjd söder om gården, der många fornlemningar från hednatiden äro. Ett stycke, som är afsprängdt, saknas.» — Vid runinskriftsinventeringen år 1942 hade stenen fallit omkull. Enligt förslag i inventeringsberättelsen restes stenen genom Riksantikvarieämbetets försorg (G. Olson): »Runstenen, som saknar rotända, fastsattes medelst en dubb i en i markytan liggande flat sten, varefter den senare jämte den synliga delen av dubben täcktes med cementbruk.»

Röd granit. Höjd 1,43 m., nuvarande bredd 0,66 m. Högra delen av stenen är bortslagen, säkerligen i samband med att stenen murades in i källaren på Broddbo; genom denna åverkan har inskriftens slut gått förlorat. Ristningen har på andra ställen blifvit otydlig genom vittring; nedtill är ristningsytan delvis fullständigt bortflagrad.

Inskrift (med det inom [] supplerat efter Rhezelius):

h[inu]ntr + lit riða + sten + eftir + kupaþrikr [+ suer + sin +]
 5 10 15 20 25 30 35

hinuntr let retta stæin æftir Guðrikr, svær sinn.

» . . . lät uppresa stenen efter Gudrik, sin svärfader.»

Till läsningen: Inskriften börjar utan sk. 1 **h** är säkert. Runan 2 har förlorat övre delen genom att ristningsytan här har fallit bort; inga spår av bst finnas. Efter denna skadade runa är ytan bortflagrad 15 cm.; på detta flagrade parti finnes numera endast en ristad linje, vilken möjligen utgör en rest av bst i 4 **u**. Av 5 **n** återstår numera endast nedre hälften. 6 **t** är däremot fullständigt bevarat. Avståndet mellan 6 **t** och 7 **r** är 10 cm.; det stora avståndet förklaras av att ristningsytan på grund av sin ojämnhet har varit olämplig att rista. På samma sätt skall också det onormalt stora avståndet mellan 7 **r** och 8 **i** förklaras. 9 **i** är ej stunget. Sk saknas efter 10 **t**. Av runan 12 återstår endast nedre hälften; det kan därför numera ej avgöras, om runan har varit stungen eller ej. 17 **e** är stunget. 18 **n** har ensidig bst. 19 **e** är stunget. I 24 **k** är bst ovanligt högt ansatt. I 26 **p** utgår bst från ramlinjerna. 28 **i** är ej stunget, ej heller 29 **k**. Efter 30 **r**, som är fullständigt bevarat, är stenen avslagen; genom denna skada har runföljden 31–37 gått förlorad.

Rhezeliuss (F a 6): **hlnuntr + lit rita + sten + eftia + kuprikr + suer · sin.** — B 490: **hi ... unor · i lit rita · stin × iftia + kuprikr × suer sen.** — Dybeck (stenens högra del, med runföljden 31–37, var då bortslagen och förlorad): **... ni ... r × lit · rita × stin × eftia × kuprikr ...**

U 1110 är, i likhet med U 774, 846 och 1051, rest efter en svärfader. Om ordet *sværr* m. 'svärfader' se U 846. På U 897 finnes det motsvarande feminina ordet *sværa* f. 'svärmoder'.

Runföljden 1–7 har innehållit ett mansnamn, som har slutat på *-undr*. Förleden, som har börjat med **h**, är däremot dunkel. På grund av att ristningen här är skadad, kunna de äldre läsningarna icke kontrolleras. Möjligen skulle man kunna gissa, att ristaren har åsyftat det vanliga mansnamnet *Anundr*.

Svärfaderns namn, *Gudrikr*, har tydligen varit ganska sällsynt. Det är nu belagt i fem runinskrifter: U 29, 355, 649, 1110 samt på en vid Billby, Stt Pers socken, nyfunnen runsten; om den sistnämnda se S. B. F. Jansson, *Billbysten* ... (i: *Fornvännen* 1955), s. 216 och 218. Samtliga beläggen från runinskrifterna äro sålunda från Uppland. I Lundgrens och Brates namnordbok upptages endast ett säkert belägg från medeltiden, också detta uppländskt (*Gudricus*, 1316). Även på västnordiskt område och i Danmark har namnet förekommit sparsamt. Anmärkningsvärt är, att namnet står i nominativ i st. f. i akkusativ. Jfr t. ex. U 1076 och 1097 (s. 416).

Ristaren har nedtill placerat en (numera försvunnen) s. k. repstav. Om förekomsten av detta ornament se U 1079.

Dragby.

I Fa 5 (s. 133) har Bureus en uppgift om att en runsten skulle finnas »Wid Dragby ... wid Alm. vägen». Uppgiften torde åsyfta U 1111.

1111 Eke, Skuttunge sn.

Pl. 105, 106.

Litteratur: B 489, L 181, D 1: 209. J. Bureus, Fa 6 s. 63 n:r 89 (Bureus' egen uppteckning), s. 198 n:r 165 (Rhezeliuss), Fa 5 n:r 327, Fa 13 s. 14, s. 380, s. 493, Fa 1 s. 74; J. Rhezelius, Fl 1 n:r 52; Ransakningarna 1667–84; J. Peringskiöld, Monumenta 2, bl. 45; O. Celsius, Svenska runstenar (Fm 60) 2, s. 122 b; R. Dybeck, Insändare i Upsala-Posten den 20 Juli 1864, Skuttunge socken 1864 (ATA); G. Stephens, ONRM 2 (1867–68) s. 672 f.; UFT h. 5 (1876), s. 64; A. Kock, Anmärkningar till läran om *u*-omljudet (i: ANF 10, 1894), s. 353; E. Brate, Svenska runristare (1925), s. 113; S. B. F. Jansson, Runinskriftsinventering i Uppsala län 1942 (ATA); G. Olson, Rapport till Riksantikvarieämbetet den 18/11 1948 (ATA).

Äldre avbildningar: J. Rhezelius, teckning (i Fl 1); J. Leitz och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta och B 489; träsnittet återges i Stephens, a. a. s. 672); Dybeck (D 1: 209).